

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref
21/4634

Vår ref
21/2261-2

Dato
15. desember 2021

Høring - Forslag til endring i utredningsinstruksen

Vi viser til brev fra Finansdepartementet 1. oktober 2021 om høring av forslag til endringer i utredningsinstruksen med veileder. Bakgrunnen for høringen er rapporten om departementenes EØS-arbeid, som ble lagt frem i juni i år. Endringene som foreslås er de samme som fulgte med som vedlegg til denne rapporten.

SD har i flere runder kommet med innspill til rapporten. De materielle endringene som foreslås gjelder i hovedsak instruksens kapittel 5 om EØS- og Schengen-saker, hvor både instruksen og veilederen er endret og omstrukturert. Vi støtter den overordnede målsetningen om at revisjonen skal bidra til at instruksen i større grad tilpasses de ulike fasene i EØS-arbeidet og at ansvar og oppgaver tydeliggjøres og effektiviseres. I all hovedsak mener vi at dette er oppnådd gjennom de foreslåtte endringene. Vi er imidlertid kritisk til noen av anbefalingene som nå foreslås gjennomført ved endringer i utredningsinstruksen og veilederen. Dette gjelder bla. rollen til spesialutvalgene, som bla. omtales i forslag til revidert pkt. 5.2 i instruksen. Våre forslag til endringer omtales nærmere nedenfor.

SD vil påpeke at de foreslåtte endringene i utredningsinstruksen og veilederen legger grunnleggende føringer for EØS-arbeidet i departementene (og etatene/tilsynene), og vil dermed i stor grad påvirke vårt EØS-arbeid. Vi har samlet sett en stor EØS-portefølje i departementet, og i våre etater/tilsyn, og det er svært viktig for oss at innholdet i instruksen kapittel 5 er klart, tydelig og hensiktsmessig utformet.

Avslutningsvis vil vi påpeke at det er viktig å bidra til at innholdet i utredningsinstruksen er godt kjent for både saksbehandlere og ledere, for å sikre best mulig etterlevelse. SD foreslår

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 904

Avdeling
Avdeling for luftfart,
post og kjøp

Saksbehandler
Ingeborg Ågot
Kjærnli
22 24 82 36

at når endringene er ferdigstilt bør det avholdes møter/seminarer der det redegjøres for endringene, gjerne også innlegg på ledersamlinger, orientering på departementsrådlunch el.

Til utredningsinstruksen punkt 5-2 Forankring og samordning

SD ønsker en tydeliggjøring av spesialutvalgenes rolle i utredningsinstruksen punkt 5-2 med veileder. Vi er opptatt av at de aspektene som fungerer bra med spesialutvalgene i dag skal fortsette. Omtalen i punkt 5-2 bør bidra til å opprettholde spesialutvalgene og ikke gi dem en mindre viktig eller mindre forpliktende rolle. Vi anbefaler dermed å beholde noe mer tekst fra den gjeldende utredningsinstruksen og veilederen.

I utgangspunktet er vi skeptiske til at det fremheves at spesialutvalgene ikke er besluttsende organer. På den andre siden ser vi at det hadde vært hensiktsmessig med en mer omforent forståelse av hva spesialutvalgene gjør – og ikke gjør. Vi foreslår dermed at det i tillegg til at det slås fast at spesialutvalgene ikke er besluttsende organer tas inn at de *bør benyttes til å klarere EØS-notater om EØS-relevante rettsaker*. Med å "klarere EØS-notater" mener vi i denne sammenhengen avklaring av foreløpig norsk posisjon i forkant av at forslagsstandard skjema sendes inn til EFTA-sekretariatet, og norsk posisjon på vedtatt regelverk i forkant av at standard skjema sendes inn til EFTA-sekretariatet. Jf. også teksten i veilederen pkt. 5.4.1 andre avsnitt, der det tydeliggjøres at "Alle EØS-notater skal forelegges Utenriksdepartementets rettsavdeling før det sendes inn standard skjema til EFTA-sekretariatet".

SD støtter at det presiseres at saker som reiser særskilte spørsmål om EØS-relevans, om to-pilarstrukturen eller om behov for materielle tilpasningstekster for øvrig, skal forelegges Utenriksdepartementet så tidlig som mulig. Vi er imidlertid opptatt av å unngå dobbeltarbeid og at dette skjer på en effektiv måte, jf. også vår merknad til pkt. 5-4. Vi foreslår dermed at det tas inn i teksten at dette kan skje gjennom behandling i spesialutvalgene.

Konkret foreslår vi følgende tekst i pkt. 5-2 (endringer i kursiv):

Ansvarlig departement skal involvere andre berørte departementer på en hensiktsmessig måte i arbeidet med EØS-saker. Departementene skal sørge for at EØS-saker på deres respektive områder normalt behandles i spesialutvalgene.

Saker som reiser særskilte spørsmål om EØS-relevans, om to-pilarstrukturen eller om behov for materielle tilpasningstekster for øvrig, skal forelegges Utenriksdepartementet så tidlig som mulig. Dette kan skje gjennom behandling i spesialutvalgene.

Spørsmål om gjennomføring av EØS-regelverk og regeltekniske spørsmål om utforming av tilpasningstekster skal ved behov forelegges Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet.

For øvrig kan spørsmål i utrednings-, behandlings- og implementeringsfasen behandles i spesialutvalgene.

Videre foreslår vi følgende endringer i veilederen til pkt. 5-2 (endringer i kursiv):

Departementene skal sørge for å involvere andre berørte departementer i EØS- og Schengen-saker på deres respektive områder på et tidlig tidspunkt. For samordning av synspunkter i utredningsfasen,

behandlingsfasen og innlemmelsesfasen kan slik involvering skje enten etter de vanlige samordningsmekanismene i departementene eller ved behandling i spesialutvalgene.

Spesialutvalget er et viktig forum for å dele informasjon og drøfte saker som er i en tidlig fase i EU. Ledelse og sekretariatsansvar for det enkelte spesialutvalget ligger i det departementet som har forvaltningsmessig hovedansvar for spesialutvalgets arbeidsområde. Statsministerens kontor, Utenriksdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Finansdepartementet har møterett i alle utvalg. Andre departementer inviteres når de er berørt av de sakene som er til behandling.

Spesialutvalgene er imidlertid ikke besluttsende organer, men bør benyttes til å klarere EØS-notater om EØS-relevante rettsaker. Det ansvarlige departementet kan bruke spesialutvalget til å avklare foreløpig norsk posisjon når Kommisjonen har lagt frem et forslag til nytt EU-regelverk. Det ansvarlige departementet kan også bruke spesialutvalget til å drøfte norsk posisjon etter at regelverket er vedtatt i EU.

Ansvarlig departement kan bruke skriftlig prosedyre for saker man antar ikke har vesentlige betydning for andre departementer, eller dersom andre hensyn tilsier det. Hvis det ansvarlige departementet mener at en sak åpenbart ikke er relevant for andre departementer, trenger man ikke å legge frem saken i spesialutvalg. Dette kan blant annet gjelde saker som faller inn under EFTAs hurtigprosedyre.

Dersom saken behandles i et spesialutvalg, skal deltakerne sørge for at synspunktene er forankret på riktig nivå i eget departement. Beslutningene i EØS-arbeidet, for eksempel knyttet til norsk posisjon, EØS-relevans, tilpasninger, akseptabilitet og innlemmelse i EØS-avtalen, må forankres og fattes på rett nivå i ansvarlige departementer, og om nødvendig i regjering.

Enkelte spørsmål må forelegges Utenriksdepartementet på et tidlig tidspunkt. Dette gjelder saker som reiser prinsipielle EØS-rettslige spørsmål som bør avklares tidlig. Det er særlig viktig at saker som reiser spørsmål om EØS-relevans, to-pilarstrukturen eller der behov for materielle tilpasninger skal vurderes, forelegges Utenriksdepartementet på et tidlig tidspunkt. *Dette kan skje gjennom behandling i spesialutvalgene.* Se også punkt 5-4 om foreleggelse av EØS-notater for Utenriksdepartementet.

Til utredningsinstruksen punkt 5-4 Innlemmelse av regelverk

Ref. våre kommentarer og merknad til pkt. 5-2 foreslår vi at det presiseres i utredningsinstruksen pkt. 5-4 andre avsnitt at foreleggelse for Utenriksdepartementets rettsavdeling kan skje gjennom behandling i spesialutvalg.

Konkret foreslår vi følgende tekst i pkt. 5-4 andre avsnitt (endringer i kursiv):

Alle EØS-notater skal forelegges Utenriksdepartementets rettsavdeling før norsk posisjon på relevans og behov for tilpasninger meldes tilbake til EFTA-sekretariatet, med mindre noe annet er avtalt med rettsavdelingen i forkant. *Dette kan gjøres gjennom behandling i spesialutvalgene.*

Videre foreslår vi også at det presiseres i veilederen pkt. 5.4.3 at foreleggelse for Utenriksdepartementets rettsavdeling kan skje gjennom behandling i spesialutvalgene.

Konkret foreslår vi følgende tekst i pkt. 5.4.3 første avsnitt (endringer i kursiv):

Det ansvarlige departementet skal, i samråd med andre berørte departementer, vurdere om nytt EU-regelverk er EØS-relevant, og om det er akseptabelt å innlemme det i EØS-avtalen. En rettsakt er EØS-relevant hvis den faller innenfor EØS-avtalens saklige og geografiske virkeområde, slik dette er definert i EØS-avtalens hoveddel, vedlegg og protokoller. For å sikre en konsistent norsk tilnærming skal saker som reiser særskilte spørsmål om EØS-relevans, forelegges Utenriksdepartementets rettsavdeling for uttalelse. Det er viktig at en slik foreleggelse gjøres på et så tidlig tidspunkt som mulig. *Dette kan gjøres gjennom behandling i spesialutvalgene.*

Til utredningsinstruksen punkt 5-5 EØS- og Schengen-notater

Ref. våre merknader til pkt. 5-2 mener vi at spesialutvalgenes rolle her bør tydeliggjøres. Konkret foreslår vi følgende tekst i veilederen tredje avsnitt (endringer i kursiv):

Departementene har ansvar for samordning og forankring i samsvar med punkt 5-2. Det er ikke krav om behandling av EØS-notater i spesialutvalgene, *men departementene skal sørge for at EØS-notater på deres respektive områder normalt behandles i spesialutvalgene.* Det skal fremgå av EØS-notatet om det er behandlet i spesialutvalg eller ikke.

Til utredningsinstruksen punkt 5-6 Gjennomføring av EØS-regelverk i norsk rett

SD er enig i at det er viktig at det foreligger kvalitetssikret oversettelse av EØS-rettsakter så tidlig som mulig. Imidlertid tror vi ikke det vil fungere i praksis at ansvarlig departement skal, så snart en EØS-rettsakt er vedtatt i EU, ta kontakt med UDs oversettelsesenheter for å avtale oversettelse. Vi kan ikke til enhver tid holde oversikt over når alle rettsaktene på våre ansvarsområder vedtas i EU og melde dette tilbake til UD. Dersom en slik ordning skal innføres antar vi at det er mer hensiktsmessig at EFTA-sekretariatet informerer UD, f.eks. i forbindelse med utsendelse av standardskjema. Vi tenker også at det viktigste er å få informert UDs oversettelsestjeneste om saker der det haster med oversettelse.

Konkret foreslår vi følgende tekst i veilederen pkt. 5-6 tredje siste avsnitt (endringer i kursiv):

Det er viktig at det foreligger en kvalitetssikret oversettelse av EØS-rettsakter så tidlig som mulig og senest når gjennomføringslovgivningen kunngjøres. Dette er særlig viktig for forordninger, som gjennom henvisning gjelder direkte som norsk lov eller forskrift, men også ellers er det viktig å ha en god norsk oversettelse, blant annet til bruk i gjennomføringsarbeidet. Dersom gjennomføring av rettsakten krever lovendring eller annet stortingsvedtak, bør det foreligge en kvalitetssikret norsk oversettelse som vedlegges proposisjonen. *For saker der det haster med innlemmelse i EØS-avtalen bør ansvarlig departement ta kontakt med Utenriksdepartementets enhet for EØS-oversettelse for å avtale oversettelse, så snart som mulig etter vedtakelse i EU.* Det er fagdepartementets ansvar å kvalitetssikre oversettelsen, *i samarbeid med Utenriksdepartementets enhet for EØS-oversettelse.* Oversettelsen av EØS-rettsakter skal publiseres i Norsk Lovtidend.

Til utredningsinstruksen punkt 5-7 Rettsutvikling

SD er helt enig i at det er viktig å følge med på rettsutviklingen i EU og at ansvarlig departement skal følge med på dommer i EFTA- og EU-domstolen på sitt ansvarsområde. Imidlertid ser vi at det i praksis er vanskelig å finne tilstrekkelig ressurser til dette og det er en risiko at saker glipper. SD foreslår at UD's rettsavdeling tar et større ansvar for saker for EU-

og EFTA-domstolen, f.eks. ved å lage en halvårlig liste/oversikt over aktuelle saker/dommer. Rapporten om departementenes EØS-arbeid foreslår i kap. 11 å styrke rettsavdelingens veiledningskapasitet. SD mener utarbeidelse av slike lister/oversikter bør inngå i dette. Videre bør rettspraksis fra EU- og EFTA-domstolen jevnlig diskuteres i det nye spesialutvalget EØS-juridisk forum.

Vi er enige i at også underliggende virksomheter må følge med på rettsutviklingen i EU, men mener formuleringen i veilederen pkt. 5-7 tredje avsnitt blir noe misvisende. Konkret foreslår vi følgende tekst i veilederen pkt. 5-7 andre og tredje avsnitt (endringer i kursiv):

Dersom en avgjørelse eller uttalelse reiser prinsipielle eller horisontale spørsmål, skal Utenriksdepartementets rettsavdeling og Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet orienteres om saken. *Utenriksdepartementets rettsavdeling utarbeider halvårlige oversikter over aktuell rettspraksis fra EU- og EFTA-domstolen.*

Dersom det er en underliggende virksomhet som har hovedansvaret for EØS-regelverket, skal den underliggende virksomheten *informere* departementet om rettspraksis som medfører behov for regelverks- eller praksisendringer.

Med hilsen

Fredrik Birkheim Arnesen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Ingeborg Ågot Kjærnli
underdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer